

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΤΑ ΝΕΑ
35

ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΓΑΒΟΥΝΕΛΗ

Ενεργειακό μωσαϊκό

Είνασάν τις ψηφίδες ενός μωσαϊκού: κάθε μία χωριστά δεν είναι παρά ένα χρωματιστό βοτσαλάκι, όλες μαζί είναι ένα έργο τέχνης, την πολυπλοκότητα και άρα την ποιότητα της τεχνικής δεν μπορεί κανείς να εκτιμήσει παρά μόνο από μακριά. Για πολλά χρόνια, οι χώρες της Ανατολικής Μεσογείου και εμείς μαζί κτίζουμε πετραδάκι - πετραδάκι υποδομές και συμφωνίες, συμφωνίες για ενεργειακούς διαδρόμους, διαπραγματεύσεις για την οριοθέτηση θαλασσίων ζωνών εν μέσω πολέμων, σφαγών, καταστροφών σε ένα πολιτικό τοπίο γεμάτο νάρκες, φυσικές και μεταφορικές. Και ξαφνικά, η μεγάλη εικόνα αρχίζει να αναδύεται, φωτεινή, ρεαλιστική και κυρίως παρούσα.

Γιατί τώρα και όχι πριν; - γιατί μια σειρά γεωπολιτικά στοιχεία βρίσκουν τώρα τη θέση τους στη διεθνή σκηνή. Ο ρόλος των Ηνωμένων Πολιτειών είναι καθοριστικός στο παιχνίδι αυτό αλλά η αλήθεια είναι ότι χωρίς αυτές τις πολλές προκαταρκτικές δράσεις, ορισμένες των οποίων πηγαιίνουν πίσω δεκαετίες, τίποτα από αυτά δεν θα ήταν δυνατό. Το κλασικό παράδειγμα είναι η συμφωνία οριοθέτησης θαλασσίων ζωνών μεταξύ της Κύπρου και του Λιβάνου, που ολοκληρώθηκε μεν το 2007 αλλά εγκρίθηκε από την κυβέρνηση του Λιβάνου μόλις τον περασμένο μήνα και μόνο αφού η απειλή της Χεζμπολάχ εξουδετερώθηκε από το Ισραήλ. Η εύθραυστη εκκεχειρία στη Γάζα επέτρεψε και την έναρξη συνομιλιών ανάμεσα στην Κύπρο και το Ισραήλ για τη δημιουργία αγωγού μεταφοράς φυσικού αερίου προς τα Βασιλικά από την παραγωγή του πεδίου Karish που λειτουργεί η Energean και προστατεύεται από την τριγωνική συμφωνία οριοθέτησης μεταξύ Ισραήλ και Λιβάνου με τη διαμεσολάβηση των ΗΠΑ. Η συνέχεια της σύνδεσης αυτής προς την Ελλάδα και την ευρωπαϊκή αγορά, που θα μπορούσε να είναι και μέρος του ΙΜΕC, του διαδρόμου από την Ινδία στη Μέση Ανατολή στην Ευρώπη, εξηγεί τη νέα συνάντηση του σχήματος 3+1 που φέρνει την Ελλάδα, την Κύπρο, το Ισραήλ και τις ΗΠΑ στο ίδιο τραπέζι.

Η σύνοδος της Διατλαντικής Συνεργασίας που γίνεται αυτές τις ημέρες στην Αθήνα είναι η 6^η ενεργειακή συνάντηση στο πλαίσιο της Πρωτοβουλίας των Τριών Θαλασσών, στην οποία η Ελλάδα προσχώρησε σχετικά πρόσφατα, εισφέροντας το Αιγαίο στη Βαλτική, την Αδριατική και τον Εύξεινο Πόντο. Μέρος των διαδρόμων ενέργειας και τελικά ασφάλειας, που ενισχύει

η Πρωτοβουλία με κυρίως αμερικανική παρουσία αλλά και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, είναι ο Βόρειος Κάθετος Αξονας, που θα μεταφέρει υγροποιημένο φυσικό αέριο από την Ελλάδα προς τη Βουλγαρία και τις λοιπές γειτονικές χώρες προς την Ουκρανία. Η γεωστρατηγική βάση του διαδρόμου βρίσκεται ασφαλώς στην απόφαση που φαίνεται να καταλήγουν οι ΗΠΑ, μετά πολλές παλινδρομήσεις, να αποκλείσουν το ρωσικό φυσικό αέριο από την παγκόσμια αγορά. Η μετάβαση αυτή δεν θα μπορούσε ούτε καν να αρχίσει αν δεν είχε δημιουργηθεί εγκαίρως η αναγκαία υποδομή στην Αλεξανδρούπολη, η οποία περιλαμβάνει τόσο εγκαταστάσεις αποθήκευσης όσο και τη δυνατότητα σιδηροδρομικής σύνδεσης με τα σύνορα και πέραν αυτών. Είναι οι εγκαταστάσεις αυτές, εκεί και στη Ρεβυθούσα, που καθιστούν την Ελλάδα σημείο εισόδου ενέργειας στην ευρωπαϊκή και παγκόσμια αγορά, με δυο πρόσθετα πλεονεκτήματα: πρώτον, παρακάμπτεται πλήρως το δίκτυο αγωγών μεταφοράς φυσικού αερίου διά της Τουρκίας καθώς και η ανάγκη μεταφοράς φορτίων από τα στενά του Βοσπόρου και δεύτερον, η μεταφορά (κυρίως αμερικανικού) υγροποιημένου φυσικού αερίου εξαρτάται από έναν ολόκληρο στόλο ειδικών πλοίων, 25% του οποίου βρίσκεται σε ελληνικά χέρια.

Η αμερικανική παρουσία γίνεται ακόμη εμφανέστερη στην έρευνα και εκμετάλλευση φυσικού αερίου, ως το κατεξοχήν καύσιμο ενεργειακής μεταβίβασης. Μεταφέροντας το κέντρο βάρους από την πράσινη ενέργεια στους παραδοσιακούς υδρογονάνθρακες, οι αμερικανικές εταιρείες βρίσκονται σε ένα σαφές εξερεύρεσης νέων πεδίων, μεταξύ των οποίων και στην Ανατολική Μεσόγειο. Και επειδή καμία εταιρεία δεν πρόκειται να επενδύσει τεράστιες ποσότητες χρημάτων για έρευνα και ανάπτυξη σε περιοχές αμφιλεγόμενης κυριαρχίας, η συζήτηση αυτονομίας καλύπτει και την αυξημένη πιθανότητα επίτευξης των όποιων διαδικασιών για την οριοθέτηση θαλασσίων ζωνών στην περιοχή - στις οποίες βεβαίως μπορούν και πρέπει να αναπτυχθούν πλιακά και αιολικά πάρκα ως εναλλακτικές πηγές ενέργειας. Οι ψηφίδες ενώνονται και το μωσαϊκό της ενεργειακής ασφάλειας αναδύεται περίλαμπρο.

Η Μαρία Γαβουνελή είναι καθηγήτρια Διεθνούς Δικαίου στη Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και μέλος του ΔΣ του ΕΝΑΝΕΜΕ